

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Petru Dinjos

Sumar

ALEXANDRA ONICA

Crizantema — regina toamnei.....1

ELENA CEBOTARU

Anii trec amintirele rămân.....2

TATIANA BOTNARENCO

„Semănător de Lumină, Credință și Iubire“3

ANGELA OLĂRESCU

Biblioteca bulgară „Hristo Botev“ —
trei decenii de activitate.....5

NINA SUMAN

De Hramul satului.....7

VETA GHIMPU MUNTEANU

Petru Dinjos — omul faptelor eterne.....8

VALERIU MORARU

Importanța poziției corecte la studierea instrumentului
„chitara clasică“16

DUMITRU APETRI

Armonia mondială — ideal realizabil?...17

AURICA MORARI

Preacurată-i fața pâinii18

LUDMILA COTOMAN

Remember Ion Chitoroagă.....19

RAIA ROGAC

Constantin Toma: „Avem multe evenimente importante
ce leagă Buzăul de Basarabia“20

DUMITRU PASAT

Mihail Kogălniceanu: Reflecții. Aprecieri23

I. IONESCU BUCOVU

Unicul fiu al lui Ion Creangă.....24

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
muzicolog

Vizitați site-ul

www.casadecreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind literatura metodică-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale“

Telefoane: (022)20-25-53, 069392909 (Ion Șarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-șef)

E-mail: casadecreatie@gmail.com, popapavel55@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiul 338
Paginare și machetare: Igor Condrea

ISSN 1857-4424

ALEXANDRA ONICA

Crizantema — regina toamnei

Crizantema este una din cele mai decorative plante, este răspândită pe toate continentele lumii. Crizantema este de origine greacă, însemnând floarea de aur. La noi sunt foarte apreciate pentru frumusețea florilor de diferite mărimi, cu felurite forme de petale, colorate în alb, roz, multe nuanțe de galben, maroniu și mov, cât și pentru parfumul lor.

Crizanteme se înmulțesc prin lăstari ce pornesc din rădăcinile plantelor sau prin despărțirea lăstarilor de la planta mamă și plantarea lor în primăvară în loc definitiv, după ce au făcut rădăcini în ghivece sau răsadnițe. Crizantemele au nevoie de un teren bine lucrat și îngrășat. Udatul este bine să se facă

numai dimineață sau seara târziu, pentru a evita arsurile pe frunze, iar apa să fie turnată la baza plantei, iar cea mai bună este apa de ploaie. Ea este o floare de neînlocuit a grădinilor în sezonul de toamnă, deține un loc important în sortimentul florilor cultivate în spații neprotejate. Crizantema are nevoie

de iubire și căldură, de dragoste și nu, de una artificială, o floare poate reacționa, chiar dacă noi nu simțim asta. O floare ne poate face viața mai frumoasă, poate să fie cel mai plăcut cadou atunci când știi, că nu o mai da înapoi niciodată. Florile ne înfrumusețează viața, nu doar casa și grădina. Oamenii de știință arată că florile aduc buna dispoziție și pe toți ne ajută să trecem peste perioadele negre din viață, când se poate instala depresia, când peste om apare o nenorocire... Se știe, că florile simbolizează dragostea, prietenia, compasiunea și sunt prezente la orice sărbătoare. ...Viața vine cu surprize plăcute și mai puțin plăcute... În anul 1979 soarta m-a despărțit de omul drag, am rămas văduvă la vârsta doar de 25 de ani, fiul avea 5 anișori... Lacrimi, durere, pustietate, apoi depresie... ...Florile fac mereu parte din viața noastră: ne înveslesc grădinile și ne încântă prin culoare și frumusețea lor, îmbunătățesc dispoziția și au un efect curativ. Pot să spun, că întotdeauna mi-au plăcut florile, m-au atras, mi-au dat emoții, m-au liniștit, după o zi lungă și obositoare, când merg acasă și mă

uit la florile mele și parcă dintr-o dată mi se șterge stresul adunat de peste zi, mă simt mai relaxată, plină de energie pozitivă, mai fericită. Am peste 30 feluri de flori, toate au o taină al lor, dar crizantemele au un loc aparte în inima mea. Mă bucur pentru orice boboc, de orice petală și cred că florile au asupra mea o influență pozitivă deoarece simt această schimbare în viața mea, am devenit mai calmă și când îmi este greu pe suflet încep să plâng și le mângâi ca pe un copil și le mulțumesc că au apărut în viața mea, îmi dau putere și calm! Câteodată îmi pare, că vor să deschidă gura și să mă ajute, ști-

ind soarta vieții mele, sunt atât de înțelepte... Când înfloresc, nu pot să mă despart de această minunăție a Naturii, un miros puternic de crizanteme mă îmbată și eu mă aflu într-o stare minunată. Crizantemele îmi dau de tot ce am nevoie: de liniște și pace sufletească. Ce poate fi mai frumos, când ești înconjurată de sute de crizanteme, când albina zboară din floare în floare? Ce poate fi mai plăcut, când poți să scrii o poezie în mijlocul florilor multicolore? Atunci când înfloresc, în grădina mea este o minunăție! Ce frumoasă și minunată este Natura! Dacă vreți liniște și sănătate, creșteți flori!!

ELENA CEBOTARU, S. BEȘTEMAC

Anii trec amintirile rămân

Istoria Bibliotecii publice Beștemac

Biblioteca publică din satul Beștemac, raionul Leova a fost fondată și activează din anul 1957. Scopul instituției respective a fost: deservi-

rea cititorilor dar și a celor îndrăgosiți de carte din comuna Beștemac și din satul Pitești.

De-a lungul anilor (de la inaugurare până în 1987) activitatea Bibliotecii publice a fost dirijată de bibliotecara Coropceanu Vera, o doamnă cu o experiență de invidiat care promova o dragoste imensă pentru carte și lectură.

Apoi activitatea Bibliotecii a fost monitorizată de următoarele bibliotecare: Tatiana Pascnicic, Ecaterina Trofim (Palamaru), Maria Chiciuc, Maria Ciuvalschi, Natalia Glingeanu (fosta Coropceanu), Zinaida Marinova, Olga Rusu. Începând cu anul 2009.XII.01 și până în prezent la cârma bibliotecii publice locale este doamna Elena Cebotaru (Palamaru). Toate aceste persoane publice ale localității noastre au fost și au rămas adevărate exemple de dăruire și pasiune profesională.

Biblioteca publică se află în localul Casei de Cultură, la nivelul doi, pe o suprafață de 120 mp. Clădirea este de tip nou, în sală există 4 secții: două de citire și două cu rafturi pentru cărți. Prin voință și acordul primăriei localul bibliotecii are un aspect plăcut. În fiecare an biblioteca își îmbogățește fondul cu colecții noi de carte, rechizite de birou ș.a.

Astăzi, odată cu schimbările în societate, cu dezvoltarea tehnologiilor biblioteca noastră și-a schimbat misiunea, în așa mod a devenit un incontestabil Centru de documentare și informare.

Manifestări culturale dedicate datelor semnificative ale anului:

- expoziții de carte, ilustrații;
- spectacol literar-muzical;
- matinee literare;
- jocuri literare;
- concursuri și victorine.

NOVATECA — o pagină nouă în istoria bibliotecii noastre

Biblioteca publică Beștemac oferă gratuit tuturor categoriilor de beneficiari servicii, după cum urmează:

- internet; (Skype, poșta electronică, căutare de informații)
- scanare;
- imprimare;
- multiplicare;
- culegere de texte.

Vă așteptăm cu mult drag la Biblioteca noastră!

Întâlnire de suflet cu scriitorul Nicolae Bălțescu

„Semănător de Lumină, Credință și Iubire“

Biblioteca Publică Bălășești, la 16 septembrie, a avut fericita ocazie, fiind gazdă a unei întâlniri de suflet cu marele scriitor al Neamului — Nicolae Bălțescu, care a venit cu mare drag, pentru a ne dărui Lumină prin Credință și Iubire, prin versurile scrise și redade din suflet și pentru

activitatea a început cu un cuvânt de binecuvântare din partea părintelui Constantin — parohul Bisericii „Sf. Ierarh Nicolae“ după care a luat cuvântul d. Elena Neaga — primarul comunei, care a venit cu un mesaj de salut tuturor celor prezenți și de a participa activ la desfășurarea activi-

Întâlnirea cu poezia și scriitorul, este întotdeauna o sărbătoare de suflet și pentru suflet.

A discuta față în față cu un poet, care își poate expune direct reflecțiile, gândurile, trăirile, sentimentele, creației sale este un privilegiu și o adevărată revelație. Se spune că poezii trăiesc într-o altă dimensiune, deoarece, noi vom încerca să ne ridicăm la înălțimea necesară, să fim pe aceeași undă cu poetul.

Oferindu-i cuvânt poetului Nicolae Bălțescu ne mărturisește: „Întâlnirile cu tinerii cititori întotdeauna îmi produc o mare bucurie. Îmi place să-i ascult, să-i aud cum gândesc, cum abordează tema existenței umane. Cine este omul pe acest pământ? De unde a venit? Cine a făcut lumea și cum a făcut-o? Care este menirea omului? De ce omul se naște, dacă trebuie să moară și multe alte teme și motive pe care le tratez în poeziile mele“.

suflet, oferind și o donație de carte pentru utilizatorii bibliotecii, de a ne cunoaște localitatea și pentru a discuta direct cu cititorii și admiratorii creației sale. La activitate au fost prezentă d. Tamara Deleu — specialist principal al Bibliotecii Raionale Sângerei, d. Elena Neaga — primarul comunei Bălășești, d. Ana Tărăbuță — profesoară la Gimnaziul Bălășești cu elevii clasei a IX-a, d. Galina Toma — bibliotecar al Bibliotecii școlare, d. Olesea Călman — educatoare la Grădinița „Ghiocel“ și un grup de utilizatori activi din comunitate. După întâmpinarea oaspeților cu pâine și sare de către gazdă,

tății. A fost o întâlnire de suflet, în cadrul căreia sau recitat poezii, cântece, sau oferit întrebări și răspunsuri pentru scriitor și de la scriitor.

Face o retrospectivă a propriei copilării, depănându-și amintirile: „M-am născut la sat, în cuibul Veșniciei mi-am petrecut copilăria

în mijlocul celor 9 frați și a părinților Constantin și Fevronia Roșca. Mama, era o femeie evlavioasă și mă lua de mic la biserică, îmi povestea despre Dumnezeu, despre puterea Lui. De aceea problemele existențiale ale omului, ale lumii în întregime m-au preocupat din frageda copilărie. După moartea prematură a mamei, am decis să mă fac medic. Am absolvit Facultatea de Medicină

insistent. Când a început deșteptarea românilor-basarabeni. Anii nouăzeci, ani memorabili ai Renașterii

durerilor noastre și cercetarea adâncului acestor dureri care subjugă lumea.

militară din Kuibășev. Am activat în domeniul Sănătății Publice în Federația Rusă: de la Volga, Ural, până la Polul Nord și Extremul Orient. Trăind departe de casă, într-o lume în care m-am simțit singur și străin, dar am găsit forțe de a-i rezista străinii. Dorul nestăvilat de casă, baștină, de limba maternă mă chema tot mai

Naționale mi-am zis că nu pot sta departe de neamul meu, simțind că trebuie să mă întorc acasă, unde îmi era menirea să fiu și, unde era nevoie de mine“ autorul mai susține, că poezia lui este zbucium și neodihnă a sufletului, care nicidecum nu se poate împăca cu această realitate a durității, suferinței, necredinței, în care trăiește o bună parte din întregul Neam Omenesc. Ea exprimă adevărul printr-o filozofie proprie, sinceră, sugerând gândul permanent al imperfecțiunii acestei lumi, totodată îndemnând pe fiecare să contribuie prin propria existență la schimbare în bine a lucrurilor și a vremurilor în care trăim. Nicolae Băltescu ne face să înțelegem că iubirea de om implică jertfă, ardere, dăruire. Strigătul său reprezintă de fapt recapitularea

Aducem sincere mulțumiri, tuturor celor prezenți și în special dlui Nicolae Băltescu împreună cu soția — dna Viorica, care au avut dragostea și plăcerea, venind de la Chișinău să ne onoreze cu prezența. A fost o întâlnire de suflet cu un mare scriitor al acestui plai, desfășurată pentru prima dată în incinta Bibliotecii Publice Bălășești.

Suntem foarte recunoscători și mulțumim din suflet tuturor partenerilor implicați ai Secției Cultură Sîngerei, APL, bisericii, gimnaziului, grădiniței comunei Bălășești, căci printr-o frumoasă colaborare, s-a desfășurat acest eveniment deosebit pentru Biblioteca și comunitatea noastră! Admirație și respect tuturor!

Vă mulțumim!

Abonarea la revista „REALITĂȚI CULTURALE”
pentru anul **2023**
poate fi făcută la toate oficiile poștale

Biblioteca bulgară „Hristo Botev” — trei decenii de activitate

Fiecare instituție crește și se dezvoltă pe parcursul anilor. 30 de ani pentru o bibliotecă înseamnă o vârstă onorabilă, care include în sine a

sarea sa de 30 de ani. La acest frumos eveniment ne-au onorat cu prezența Excelența SA dl Evgheni Stoicev, Ambasadorul Bulgariei în Republica

fost amenajată cu expoziții de carte: *Publicațiile Bibliotecii „Hristo Botev”*; *Petar Burlak-Vâlcănov — fondatorul literaturii bulgare contemporane din Basarabia*; *Независимостта на България*, precum și cu o expoziție de costume naționale bulgare, moderatorul evenimentului festiv fiind subsemnată Angela Olărescu.

Cu mesaje de felicitare adresate bibliotecii, echipei bibliotecii au luat cuvânt numeroși oaspeți: Excelența SA dl Evgheni Stoicev, Ambasadorul Bulgariei în Republica Moldova, care a menționat munca asiduă a biblio-

vastă activitate desfășurată în timp. Făcând bilanțul asupra activității, ne punem totuși întrebarea *Ce mai e de făcut, de realizat?* Motivul e că tot timpul este loc și pentru mai bine.

Deschiderea bibliotecii noastre a avut loc datorită dialogului intens între comunitatea bulgară și autoritățile din domeniul biblioteconomic. Ca rezultat, în anul 1992, la 3 martie (Ziua Națională a Bulgariei) în cadrul Proiectului „Servicii culturale pentru minoritățile naționale”, implementat de Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu” în persoana dnei dr. Lidia Kulikovski în parteneriat cu Primăria municipiului Chișinău, și-a început activitatea biblioteca de cultură și literatură bulgară, ce poartă numele ilustrului poet și erou național al Bulgariei — Hristo Botev (1848—1876). Întemeiată pe tradiție și modernitate, Biblioteca a devenit un loc de socializare a membrilor comunității, un adevărat centru de informare, documentare și cercetare.

La 22 septembrie 2022, de Ziua Independenței Bulgariei, Biblioteca „Hristo Botev” și-a sărbătorit aniver-

Moldova, dl Krasimir Andreev, atașe cultural al Ambasadei Bulgariei în Republica Moldova, dr. hab. Ivan Duminica, președintele Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova, dr. hab. Anatol Petrencu, vicepreședintele raionului Taraclia, dl Lazar Dermenji, lector universitar la USM, dr. Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu”, dl Oleg Suslov, vice pretorul sectorului Râșcani al mun. Chișinău, președinți și membri ai organizațiilor obștești, culturale și științifice, parteneri, jurnaliști, poeți, scriitori, colegi, prieteni și cititori ai Bibliotecii „Hristo Botev”. Sala a

tecii în folosul comunității bulgare, donând concomitent cărți de valoare în limba bulgară și portretul poetului Hristo Botev de la Casa Muzeu din orașul Kalofer, Bulgaria; dr. hab. Ivan Duminica, care a accentuat colaborarea fructuoasă reciprocă dintre Biblioteca „Hristo Botev” și Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, înmânând Bibliotecii Trofeul „Почетен знак”, 2022; dr. Mariana Harjevschi a vorbit despre prodigioasa activitate a bibliotecii în promovarea valorilor culturale și spirituale în comunitate; vicepreședintele raionului Taraclia dl Lazar Dermenji și-a exprimat re-

cunoștința din partea administrației raionului față de bibliotecă pentru valoroasa muncă și profesionalism

BiblioBulevard, ediția a treia aniversară, dedicată celor 30 de ani de activitate a Bibliotecii „Hristo Botev”,

în desfășurarea multiplelor activități pentru populația de etnie bulgară; vice pretorul sectorului Râșcani dl Oleg Suslov, a apreciat activitatea bibliotecii specializată și destinată etnicilor bulgari, ca un templu creator de valori și alți oameni de creație. La rândul său, Biblioteca a înmănat diplome de mențiune celor mai fideli și activi parteneri cu care colaborează pe parcursul anilor.

Partea artistică a început cu un buchet de cântece bulgare interpretate de către membrii Ansamblului Etnofolcloric „Въгленче”, cond. art. Anna Pagur, elevii de la Școala duminicală au recitat versuri în limba bulgară. Au recitat versuri ale poeților și interpretat cântece ale compozitorilor autohtoni și elevii Colegiului „A. Mateevici”, Colegiului Național de Comerț al ASEM, Liceului Teoretic „G. Meniuc” din Chișinău.

Conform programului, în aceeași zi a fost lansată Revista electronică

ce reflectă istorii de succes din activitatea bibliotecii. Cuprinsul Revistei *BiblioBulevard* constă din *BiblioIstorie*; *BiblioImpresii*; *BiblioCercetare*; *BiblioEchipă*; *BiblioLansare* și *BiblioAprecieri*.

În cadrul evenimentului a avut loc și Lansarea *Biobibliografiei* „Petar Burlak-Vâlkanov — patriarhul poeziei contemporane bulgare din Basarabia” (Petar Burlak-Vâlkanov patri-

arhul poeziei contemporane bulgare din Basarabia : *Biobibliografie* = Петър Бурлак-Вълканов патриарх на съвременна бесарабска българска поезия: Биобиблиографията / Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Biblioteca „Hristo Botev”; alcătuitori Angela Olărescu, Larisa Barabaș; coordonator: Lidia Kulikovski; redactare bibliografică: Claudia Tricolici; ediție îngrijită de Mariana Harjevschi. — Chișinău: Garomont-Studio, 2022. — 180 p.:fot.).

Aniversarea Bibliotecii „Hristo Botev” este de asemenea o sărbătoare și a utilizatorilor ei, a bibliotecarilor care muncesc cu abnegație, a par-

tenerilor, căci datorită lor biblioteca s-a dezvoltat pe parcursul anilor devenind o instituție de valoare în comunitate.

Acest frumos eveniment s-a încheiat cu aplauze, tortă și cupă de șampanie.

Îi urez La Mulți Ani Bibliotecii „Hristo Botev” și colaboratorilor ei! Curaj și inspirație în continuare pentru a crea lucruri mărețe!

Vizitați site-ul www.casadecreatie.md

NINA SUMAN, DIRECTORUL MUZEULUI DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE S. SADACLIA

De Hramul satului

Miercuri, 21 septembrie, zi de hram la noi în sat. De la mic și până la mare au venit la sărbătoare.

Serbarea „Nașterea Sfintei Maria” în s. Sadacția a început cu slujba divină, oficiată de preoții localnici și cei din apropiere în frunte cu Parohul Valerian Jelihovschi cu participarea sătenilor, conducerii locale împreună cu primarul satului, dl Ion Galeru. În această zi deosebită, curtea bisericii a fost împodobită foarte frumos.

Festivitatea a fost în Casa de Cultură. În fața Casei de Cultură au fost aranjate: expoziții de lucrări tricota-

te, lăicere, războaie, covoare țesute de meșterițele din sat, o căsuță țărănească din stuf cum se făcea pe vremuri.

Au fost prezente tobogane, scrânciobul și bătuta — distracții pentru copii. În holul Casei de Cultură Liceul Teoretic „M. Eminescu” a prezentat o bogată expoziție de lucrări ale copiilor, filiala școlii de arte plastice a expus lucrări minunate, Centrul comunitar „Speranța” a propus spre vânzare lucrări meșterite de copii. S-au adunat toți sătenii de la mic la mare.

A fost o zi de neuitat pentru întreaga comunitate. În scenă, în calitate de moderatoare le-am avut pe doamna Ana Burdujan și domnișoara Antonina Garaba, care s-au descurcat de minune, un program artistic constituit din cântece și dansuri autentice.

Frumusețea sărbătorii a fost amplificată de oaspeții din s. Iordanovca colectivul „Basarabencele”, formația

„Fetele vesele” din s. Tomai, s. Iserlia Ala Mocanu, artistul invitat — interpretul de folclor Ion Paladi.

S-a onorat tradiția ceremonială „Nunta de Aur” a cuplurilor Tudor și Agripina Cotelea, Ion și Parascovia Lupașcu.

Spre finalul părții festive, primarul satului a mulțumit tuturor pentru participare la realizarea acestei sărbători.

Veselia a continuat cu „Hora Satului”.

La mulți ani, Sadacția!

Petru Dinjos — omul faptelor eterne

VETA GHIMPU MUNTEANU,
MAESTRU ÎN ARTĂ

Acum când lumea e în fierbere, când se inversează valorile și scopurile, când e o goană totală după bani și afaceri, unde, la un capăt de lume, un romantic incurabil încearcă să transforme lucrurile, să îmbuneze această lume și să sugereze că nimic nu-i mai important decât starea spiritului și minunile muzicii.

La sfârșitul lui septembrie curent am fost invitată de către colegul meu din Ansamblul etnofolcloric „Tălăncuța”, Petru Dinjos, cu un recital la un spectacol în Spinea, Venezia (Italia). Spectacol cu triplă semnificație — 60 de ani de la ziua nașterii artistului, 40 de ani de activitate scenică și profesorală și 5 ani din ziua fondării orchestrei „Armonia” dirijată de Petru Dinjos. Ceea ce am văzut și am ascultat la repetițiile orchestrei, apoi la concertul din sala Teatrului „Bersalieri” din Spinea depășește orice imaginație. Vreo 30 de pici, fete și băieți, de la 4 la 14 ani cântau la instrumente aerofone — fluier, fluier îngemănat, tilincă, ocarină, caval, clarinet, saxofon, trompetă și flaut cu atâta măiestrie și simțire din piesele clasice, dar și din hoarele, sârbele, doinele și jocurile noastre autohtone, așa încât era greu să înțelegi cum de reușesc acești copii, născuți și școliți în Italia, să cânte atât de firesc lucrări muzicale cu care au crescut părinții lor pe meleagurile natale? Toate aceste minuni se întâmplă datorită neobositului Petru Dinjos, care depune o muncă enormă să-i facă pe acești copilași să-și simtă rădăcinile prin muzică, să cunoască cântecul plaiului, să comunice între ei în limba română.

Îl cunosc pe Petru Dinjos de peste 40 de ani, dar aici, în Italia, l-am redescoperit și am găsit un om demn de toată admirația. Sunt atât de mândră că am cântat împreună ani de zile.

Veta Ghimpu Munteanu: Dragă Petru, pentru început te-aș ruga să ne prezinți un CV al vieții și activității tale.

Petru Dinjos: M-am născut în satul Stolniceni, raionul Hâncești într-o familie numeroasă de 9 copii. Eu provin din gemeni, mai am un frate. În familie am fost foarte bine educați și deprinși de mici cu munca și responsabilitățile. Dragostea mea față de muzică mi-a fost alimentată de fratele mai mare Toader, care m-a susținut și m-a îndrumat cum să-mi realizez visele. Cu ajutorul lui, după ce am absolvit școala din sat, unde cântam și în fanfară, am plecat la Școala de Iluminare Culturală „Elena Sîrbu” din Soroca, astăzi — Colegiul de muzică „Nicolae Botgros”. După absolvire am revenit în sat și am lucrat la Casa de cultură, apoi mi-am satisfăcut serviciul militar. După serviciul militar am lucrat profesor de clarinet la Școala de Muzică din Hâncești. Apoi am mers la In-

stitutul de Arte din Chișinău. Chiar din primul an de studii la Institut m-am încadrat în activitatea artistică a Ansamblului „Tălăncuța”. Se întâmpla în anul 1983 când tocmai colegul meu Victor Dubencu orga-

niza în acest colectiv un ansamblul de fluierași. Acompaniam toți soliștii din „Tălăncuța” — surorile Osoianu, Galina Pâslaru, Suzana Popescu, Veta Ghimpu Munteanu, Nicolae Gribincea, Maria Iliuț, Dina Vrăjmașu, Victor Botnaru și alții. Aveam pe atunci foarte multe concerte, înregistrări radio și video.

Veta Gh. M.: Ce influență a avut asupra ta Andrei Tamazlăcaru?

P.Dinjos: Ceea ce am văzut la „Tălăncuța” pe parcursul a circa 23 de ani cât am activat m-a impresionat foarte mult. A fost dascălul nostru, profesorul nostru cu o inimă imensă, care ne-a adunat pe toți pentru a face lucruri frumoase. Așa cum ne explica dumnealui — să reînviem folclorul nostru, fiindcă nu este un lucru mai mare în viață decât să dezvoltăm tezaurul folcloric al națiunii. Am fost foarte conștienți de ceea ce realizăm și cu fiecare zi ne îndrăgosteam de această activitate în care expedițiile erau baza fundamentală a activității Ansamblului etnofolcloric „Tălăncuța”.

V.Gh.M.: Dar paralel cu activitatea din cadrul Ansamblului „Tălăncuța”, activitate pe care o desfășuram din plăcere, fiindcă nu eram remunerați, tu erai și profesor la Liceul de muzică „Ciprian Porumbescu”.

P.Dinjos: Cât mi-am făcut studiile la Institutul de Arte am și lucrat.

Aveam ore și la Palatul Republican al Copiilor, încă din '83 pe când eram la „Tălăncuța”, cu Victor Dubencu împreună. Și, evident, atunci când am absolvit Institutul de Arte am prelungit activitatea mea la Palatul Republican al Copiilor, apoi în '89 am fost invitat la Liceul de Muzică „Ciprian Porumbescu”. Lefurile, însă, erau foarte mici și mai participam în diverse orchestre de muzică populară. Mai avem o funcție la Ministerul Afacerilor Interne în orchestra carabinierilor. În afară de aceasta am fost invitat și la Colegiul Financiar Bancar, unde am organizat un ansamblu de fluierași, mai eram angajat și la Centrul de Creație „Floarea soarelui”. Mi-am constituit în așa fel orarul ca să pot reuși peste tot, fiindcă în acea perioadă aveam foarte multe concerte, cu Ansamblul etnofolcloric „Tălăncuța” aveam multe înregistrări radio și tv, aveam spectacole prin republică. Marea dragoste față de creația populară insuflată de dragul nostru dascăl Andrei Tamazlăcaru ne-a mobilizat, ne-a făcut să fim mereu în activitate.

V.Gh.M.: Aveai o activitate foarte intensă în diverse orchestre de muzică populară de la noi, aveai colectivele tale de copii cu care însușeau instrumentele autohtone, mai diriguiai colective de artiști amatori, nu mai vorbesc de activitatea de la

„Tălăncuța”. De ce ai hotărât la un moment dat să lași toate acestea și să pleci din țară?

P.Dinjos: Este foarte greu să răspund la această întrebare pentru că, oricum, nu te înțelege nimeni. Toată lumea se avântă spre averi, bogății, bani. Eu nu am venit aici după bani, deși mi s-a reproșat de unii părinți, la începuturi, care își aduceau copiii la Școala mea de muzică din Venezzia, că noi toți am venit aici să facem bani. Nu este corect, mai sunt excepții. Eu nu pun preț pe ban, pentru că în viața asta nu banul ne-a făcut pe noi, dar sufletele noastre, dragostea de viață, omenia și grija pentru viitorul copiilor noștri. Deci,

eu am plecat din țară pentru că nu mi-a plăcut ceea ce se întâmpla la noi, acolo unde am lucrat eu, nu mai vreau să dau numele instituției, pentru că până la urmă am realizat că în toate instituțiile dacă nu apleci capul și nu susții nedreptatea — nu ai loc. Și atunci am plecat de acasă, am venit la Venezzia, dar nu am uitat de unde am plecat. Gândul meu, scopul meu, era să fac poate și mai multe decât făceam acasă. Evident că acasă trebuia să fac, fiindcă primeam leafă de la stat, aici primesc bani pentru munca pe care o fac în Școala de muzică și pe care-i primesc de la părinți. E o leafă foarte simbolică.

În această Școală duc o activitate ieșită din sistem. Nu mă bazez pe metodele sistemului, pentru că s-a demonstrat că aceste metode nu prea dau rezultate. Am încercat să folosesc propriile-mi mecanisme și metode, să țin cont de psihologia copiilor, ce îi preocupă pe ei și cu ce am putea să-i încurajăm ca să înțeleagă faptul că studierea unui instrument muzical dezvoltă niște particularități, niște capacități ale creierului care nici școala nu le dezvoltă până la urmă. Eu am înțeles venind la Venezzia și fondând această Școală, că îmi va fi foarte greu ca să le demonstrez părinților, celor care primesc bani europeni pe care nu au avut posibilitatea să-i primească acasă, cât de mult contează pentru ei acești bani. Și atunci când urma să-i

convinc să le învăț copiii, mă gândeam că nu mă vor susține și nu mă vor înțelege, că imediat se vor gândi la cheltuielile ce urmează. Unii mi-au reproșat că eu nu vreau să lucrez la munci fizice. Am mers la un risc foarte mare. Da, de la început mi-a fost foarte greu pentru că am dat și de lume de felul acesta, dar până la urmă s-au cernut lucrurile și să știți că avem și concetățeni extraordinari și că au înțeles că eu sunt persoana care aș putea să le ajut copiii, pentru că au văzut și ei că aici, în Școala generală din Italia copiii rămân nesupravegheați. Părinții fiind implicați în munca lor vin foarte oboseți seara, fiindcă aici se muncește, pentru că dacă nu muncești ai pierdut lucrul și dacă ai pierdut lucrul — aici nu este cumătrul, nu este șef care să pună cuvânt pentru tine.

V.Gh.M.: Totuși, inițial, ai venit în Italia la munci fizice. Cu ce te-ai ocupat la începuturi?

P.Dinjos: Evident că atunci când vii într-o țară străină nu te primește nimeni cu brațele deschise, având mare bucurie de tine. Vii să-ți îndeplinești niște scopuri. Ca să le atingi deodată este imposibil până nu cunoști limba, până nu studiezi terenul, până nu-ți faci niște relații, o impresie. Pentru că, de multe ori, venind de acasă cu o părere, ajungi în țara respectivă să-ți se schimbe aceste păreri.

V.Gh.M.: Așadar cu ce munci ai început aici?

P.Dinjos: Ca să pot să mă întrețin pe mine și să-mi ajut și familia acasă, la început am făcut munci grele și cu târnăcopul, și cu hârlețul, și în construcție.

V.Gh.M.: Și totuși, de fiecare dată erai cu gândul că trebuie să ajungi să faci ceva în domeniul muzicii. Cum s-a întâmplat?

P.Dinjos: Făcând ziua munca, seara îmi dezdoiam degetele la propriu, exersam, era foarte greu până am ajuns să găsesc o muncă la fabrică la Veneția. Apoi am început să cânt în orchestrele de fanfară din Italia. Oriunde mă aflam căutam unde există o orchestră. Mergeam la ascultare și de obicei mi se dădea clarinetul unu. Cântam, dar totodată studiam mecanismul, felul cum se

poate menține o orchestră de fanfară. Am observat că la ei există alt sistem. E vorba de o asociație cu un consiliu de 7-9 persoane, baza financiară fiind asigurată de comună. Anual li se plătea o sumă oarecare pentru reparația instrumentelor, pentru benzină, că veneau din diferite localități. Mai aveau niște sponsori găsiți cred că de cei de la Primărie sau de președintele Asociației.

V.Gh.M.: Și așa ai nimerit și tu în această orchestră de fanfară din Spinea?

P.Dinjos: Eu am cântat în mai multe orchestre și în Bolonia, și în Ferrara și în alte orașe din împrejurimile Veneziei.

V.Gh.M.: Dar cum ai ajuns să-ți organizezi propria orchestră de fanfară?

P.Dinjos: Când am ajuns aici, în Veneția, în 2006, m-am angajat la o fabrică de metal care făcea bare pentru corăbii, iar seara activam în-

tr-o orchestră de fanfară anume în acest local din Spinea, unde astăzi am Școala de muzică. În orchestră toți erau în vârstă, aveau câte 70, 80, 90 de ani și, mai ales că veneau din localități diferite, am înțeles că această situație nu va mai dura mult și atunci am format o Asociație multinațională ca în baza ei să pot să mă ocup cu toți copiii.

V.Gh.M.: Deci, ai hotărât să faci o orchestră de copii?

P.Dinjos: Era imposibil să fac cu adulții, fiindcă aceștia cereau bani.

Iar mie nu-mi dădea nimeni bani, eu le plăteam lor.

V.Gh.M.: Dar care ar fi interesul să le plătești tu bani, neprimind lea-fă, sau totuși ceva se câștiga?

P.Dinjos: Eu dacă aș face doar școala de muzică, aș închiria un spațiu mic, de 2 pe 3 metri, pentru care aș plăti vreo 200 de euro lunar și i-aș învăța pe copii doar să cânte.

V.Gh.M.: Dar am observat că închiriezi un spațiu de la Primărie, o sală destul de mare?

P.Dinjos: Eu m-am înțeles cu cei de la Primărie că le organizez evenimente gratis în schimbul chiriei și prima administrație a acceptat. Ei mă invitaseră și îmi propusese astfel de condiții. Administrația ulterioară nu a mai fost de acord. Era în timpul pandemiei, nu mai aveau nevoie de evenimente și m-au impus să plătesc. Cum să plătesc? Am început să fac lecții on-line cu plată. Dacă o lecție aici în medie e de 20, 30 euro — eu făceam două lecții și luam ca pentru una. Și dacă aveam vreo 15-18 copii — din banii aceea plăteam chiria, curățenia în sală, toate celelalte cheltuieli. Evident că atunci nu erau nunți, petreceri, alt câștig nu aveam, dar eram mulțumit și cu ce aveam. Când am ieșit din pandemie am propus la comună să revenim la activitate, dar nu au acceptat. Eu oricum le organizasem evenimente timp de 2 ani și le-am demonstrat că suntem capabili.

Ei nu-și închipuiau că niște copii-lăși pot face lucruri atât de mari, să cânte la un nivel cu mult mai înalt decât adulții de până la ei, cei din fanfara anterioară. Am mai constitu-

it orchestră de fanfară, pentru ca să dezvolt în copii responsabilitatea, capacitatea de a cunoaște țara noastră, folclorul nostru, să-i scot la concerte, sa-i încurajez. Părinții, neavând timp să comunice cu copiii (nu aș vrea să vorbesc despre aceasta, dar e un dezastru în educația copiilor și la școală și peste tot), trebuiau ajutați să se poată organiza. Mi-am asumat eu această responsabilitate și chiar să-i învăț să vorbească românește, pentru ca ei să știe de unde le-au venit părinții, ca să nu fie rătăciți în lume. Cine sunt ei — nici români, nici italieni. Au o limbă, dar ei nu știu ce-i cu ea. Încerc să depun efort ca acești

copii să nu se rătăcească, să înțeleagă frumosul, să fie descurcăreți și să arătăm nivelul înalt al comunității noastre în societate. Acuma au apărut părinți foarte educați, capabili să înțeleagă ce fac copiii lor și unora chiar le dau și lacrimi de la plăcerea pe care o primesc văzând rezultatele copiilor.

V.Gh.M.: Dar pentru aceste rezultate e nevoie să facă și ei niște sacrificii și niște investiții. Am văzut ce instrumente muzicale scumpe dețin copiii de aici.

P.Dinjos: Indiscutabil că se fac mari sacrificii. Eu am reușit, și mă bucur foarte mult, să-i conving să aibă încredere în mine că vor ieși acele rezultate pe care le-am promis. M-am străduit să mă țin de cuvânt.

V.Gh.M.: Aseară am numărat vreo 27 de copilași care au venit la repetiții și am rămas uimită de cât de concret, corect executau și scoteau sunete la instrumente așa cum le cerea profesorul lor Petru Dinjos.

P.Dinjos: Nu e comod să vorbesc eu despre aceste lucruri. Avem filmări, înregistrări, evoluări în public. Fapte care vorbesc de la sine. Am participat și la concursuri locale și internaționale de unde ne-am întors cu premii mari.

V.Gh.M.: Dar cine plătea pentru aceste călătorii?

P.Dinjos: Părinții. Totul e din contul lor. Primăria locală, din păcate, nu ne ajută cu nimic. Nu suntem susținuți în nici un fel, nici moral, nici material. Din contra, suntem cam presați, mă exprim așa mai moale, pentru că eu sunt străin pentru ei. Și sunt obligat să lucrez pe două câmpuri — italian și moldo-român. În această orchestră am și copii români, am și copii moldoveni, și vreo 3-4 adulți italieni, vreo 2 părinți ai copiilor moldoveni care au ceva pregătire muzicală.

V.Gh.M.: Păi, cum atunci se întâmplă de nu reacționează autoritățile locale? Această orchestră nu e doar pentru copiii din diasporă, dar și pentru cei de aici de pe loc.

P.Dinjos: Sunt și băștinași în orchestră, dar nu-i interesează. Eu simt după atitudinea lor. Astăzi am concert și eu de o săptămână le bat pragurile să vină să-mi rezolve problema cu electricitatea și n-au venit. Îți zâmbesc în față, promit, dar nu se țin de cuvânt.

V.Gh.M.: Cum rămâne cu susținerea autorităților în ceea ce privește activitatea ta?

P.Dinjos: Invitând la concert membrii Ambasadei moldovenești și a Consulatului de la Padova, am fost contactat de ambasadorul Anatol Urecheanu de la Ambasada Moldovei la Roma și am avut o discuție foarte utilă și omenoasă. Mi-a propus să vin la ambasadă și să punem la punct niște proiecte împreună, pentru că s-a documentat și a văzut

Cuplul Nadea și Petru Dinjos

activitatea Orchestrei „Armonia“. Într-adevăr să asculti niște copilași care cântă la un înalt nivel profesionist, te încântă. Cu părere de rău de la Consulatul din Padova nu am primit niciun răspuns.

V.Gh.M.: Petre, cu toate acestea, dragostea ta față de muzică, de frumos, de copii, te face să treci peste toate asemenea necazuri.

Ascultându-te, te asociez într-un fel cu Andrei Tamazlăcaru al nostru, care, ca și tine, este modest în cerințele materiale, dar în plan spiritual a făcut enorm. Ei, uite, tu faci aici ceea ce a făcut Andrei Tamazlăcaru acasă. Acești copii nu își vor uita rădăcinile, țara de baștină, limba și toate acestea, în mare parte, datorită ție.

P.Dinjos: Astfel de persoane ca Andrei Tamazlăcaru sunt excepții, pentru că lumea astăzi aleargă după bani. Astăzi valoare are banul, din păcate, și nu omul, dar mă bucur că am avut așa un dascăl, un om mare de la care am înțeles ce înseamnă viața și valorile ei. La fel ca dumnea-

lui, eu nu pun preț pe ban. Am și eu un apartament modest la Chișinău, de unde am fost practic alungat de situația creată de guvernele noastre care au făcut cel mai mare dezastru, ne-au împrăștiat prin lume. Eu m-am gândit că voi lucra de aici, de la Veneția, tot pentru cultura noastră românească.

V.Gh.M.: Așa e. Asta se simte, se vede. Cu toate acestea cei care vor citi materialul, nu vor putea înțelege. De 15 ani, de când lucrezi aici, nu ai reușit să agonisești mai nimic.

P.Dinjos: Dar nu mi-am pus scopul să agonisesc ceva, pentru că agoniseala nu-mi dă viață, nu-mi dă sănătate, nu-mi dă nimic.

Eu și familia mea ne hrănim bine și sănătos, pentru că sănătatea este în prim plan. Și aș dori ca în lume să fie pace. Și dacă voi fi sănătos și în lume va fi pace și frumosul se va dezvolta, atunci lumea va fi mai puternică, ar înțelege până la urmă că, dacă omul spiritual este bogat, și sănătatea e trainică, și omul mai bine s-ar stăpâni.

Doru (feciorul), soții Nadea și Petru Dinjos

V.Gh.M.: Ești un idealist, așadar. Prin propriul exemplu încerci să-ți aperi crezul tău, dar e foarte important și omul de alături, soția ta, care ar trebui să fie pe aceeași lungime de undă cu gândurile și aspirațiile tale, ca să reușești în ceea ce îți propui.

P. Dinjos: Păi, eu dacă n-aș fi avut ajutor, spate, înțelegere pe toate planurile, nu reușeam nimic. Eu am o soție foarte înțelegătoare, mă ajută mult. Aleargă și lucrează alături de mine pentru a reuși cu ceea ce facem.

V.Gh.M.: Din ce domeniu e soția ta, Nadia?

P. Dinjos: Soția mea a făcut Universitatea din Chișinău, limba română și rusă. Aici am făcut împreună încă o facultate — „Ludzate“, în domeniul contabilității. Soția când a venit cu copilul aici, bineînțeles, nu cunoștea limba. De aceea, ca s-o ajut am făcut împreună această facultate, eu am făcut 3 ani, soția 5. Și am si obținut câte o diplomă italiană.

V.Gh.M.: O am alături pe soția lui Petru Dinjos — Nadia, despre care Petru mi-a vorbit cu atâta dragoste și respect. Mai rar, Nadia, femeii ca tine care înțeleg sufletul soțului, aspirațiile lui, nu ești o cicălitoare

sau una din cele care bate cu pumnul în masă și cere bani pentru că soțul, de fapt, a venit la câștig. Or, voi chiar nu faceți bani din această activitate, doar lucruri frumoase. Așa a fost de la început sau mai târziu l-ai înțeles pe soțul tău?

Nadia Dinjos: De la bun început am știut cu cine mă căsătoresc. El deja era artist, era în scenă și am înțeles destul de bine — ca să crească unul din noi trebuie ajutat. La început trebuia să crească el. El este un om foarte talentat și capabil, și de aceea trebuia întâi el ajutat. Apoi, la

rându-i, el m-a ajutat pe mine. Am mers la Universitate la facultate și el nu mi-a zis nu — dimpotrivă. Totul făceam împreună. De când suntem în Italia noi suntem peste tot în doi. Sper că facem tot ce e posibil unul pentru altul, fiindcă ținem mult unul la altul.

V.Gh.M.: Cum e Petru ca soț, ca tată?

N. Dinjos: Este foarte afectuos și ginaș. Lucrând mult nu prea are timp suficient să-mi dedice, dar mă strădui eu să-i fiu cât mai mult în preajmă. Vin la locul lui de muncă, asist la repetiții ca să recuperez timpul pe care îl ratăm. Încerc să fiu alături în alt mod. Ca tată Petru este foarte sensibil, foarte bun, ține foarte mult la Doru. E sentimental.

V.Gh.M.: Am înțeles că îl susții și că faceți o echipă minunată în Asociația pe care ați fondat-o. Să vă ajute Cel de Sus în toate. Îmi place politica familiei voastre — nu e banul pe primul loc. Să fiți sănătoși și doar realizări vă doresc.

N. Dinjos: Și noi vă mulțumim că ați dat curs invitației și ați participat la acest concert atât de important pentru Petru. 40 de ani de activitate sunt mulți și rezultatul îl avem, îl vedem.

V.Gh.M.: Nici nu putea fi altfel, draga Nadia, fiindcă Petru e un mare artist și pedagog, e o personalitate cu

Doru Dinjos

principii și o poziție aparte și asta contează.

Revin din nou la Petru.

Petru, mi-ai vorbit cu atâta respect și drag de soție, dar ai și un fecior, Doru, care are peste 30 de ani. El cum privește toată activitatea ta?

P.Dinjos: El are o atitudine foarte bună pentru că și el lucrează în artă și înțelege bine ce înseamnă să făurești frumosul. Și el nu este un materialist. Lucrează într-o firmă, este designer în arhitectură și îi place foarte mult munca sa.

V.Gh.M.: E foarte frumos Petru ce am auzit, cu toate greutățile, cu toate încercările nici nu cred că conștientizezi imensul servici pe care îl faci pentru acești copii, fiindcă peste ani ei vor vorbi despre Petru Dinjos, precum noi vorbim astăzi despre Andrei Tamazlăcaru, care a infiltrat în sufletele noastre nu numai dragostea de cântec, de folclor, dar și omenescul. Și tu la fel, torni elixir în sufletele acestor copii.

P.Dinjos: Acesta este adevărul, realitatea omenească. Nu se poate ca un om rațional și cu demnitate să plece capul la unul cu bani. Cel care nu are o bază economică este impus să facă ceea ce i se dictează. Deci sistemul nostru nu funcționează și eu m-am dat la o parte, am găsit mecanismele mele și merg înainte. Sunt momente foarte grele, dar de multe ori când copiii cântă într-un concert sau altul și eu stau într-o parte și-i ascult, știu Veta, îmi dau lacrimile de bucurie și plăcere că pot face niște lucruri care ajută societatea. Sunt niște momente sufletești extraordinare care exclud toate miile de euro.

V.Gh.M.: Așa e, Petru, dar vine o vârstă când trebuie să-ți asiguri bătrânețile, să ai o pensie decentă. Ce faci atunci?

P.Dinjos: Totuna nu aplec capul răului. Eu niciodată nu m-am gândit la bani și averi.

V.Gh.M.: Da, dar fără bani nu poți supraviețui.

P.Dinjos: Eu voi face tot posibilul ca să am o bucătică de pâine. Nu m-am plâns la nimeni că nu am cu ce trăi. Nouă ne ajunge și ne putem permite și câte o odihnă pe an. Poate nu-mi ajunge pentru un jeep, dar nici nu-mi doresc o astfel de mașină. Nu-mi doresc palate, avem doar o viață în care trebuie să facem fapte frumoase.

V.Gh.M.: În schimb ai un scuter. Ce să-ți spun, Petru, în concluzie? Îți mulțumesc că ai acceptat acest interviu și ai fost foarte deschis, ai vorbit și de niște dedesubturi, am mai văzut în ochii tăi lacrimi pe parcursul discuției noastre. Mai rar oameni ca tine cu astfel de gânduri, cu o poziție cetățenească aparte. Astăzi toți aleargă după bani, după averi. Se uită de omenie, de suflet. Pe tine te-a păzit Dumnezeu de astfel de patimi, ți-a pus mâna pe cap și te-a luminat. Doamne ajută, Petru și cu Dumnezeu înainte să faci lucruri frumoase așa cum ai făcut până acum.

P.Dinjos: Mulțumesc, Veta și Doamne ajută la toată lumea.

VALERIU MORARU, DIRECTORUL ȘCOLII DE ARTE „MARIA BIEȘU”,
PROFESOR DE „CHITARĂ CLASICĂ” GRAD DIDACTIC DOI, OR. ȘTEFAN VODĂ

Importanța poziției corecte la studierea instrumentului „chitara clasică”

Apariția chitarei constituie o invenție târzie, ce aparține de Renaștere (sec. XVI). În schimb, inventarea tehnologiilor fără de care nu s-ar fi putut realiza aceasta și construirea instrumentelor al căror descendent direct este, datează din timpuri mult mai vechi. Istoricul chitarei va face referire și la instrumentele cordofone care au purtat pe rând același nume, fără a avea prea mult în comun în ce privește construcția. Având la bază etimologia comună, aceste instrumente și chitara au fost puse „forțat” laolaltă; totuși, studiile efectuate de Michael Kasha în anii 1960 au adus argumente definitive în această direcție, arătându-se că etimologia nu atesta alte indicii de rudenie între instrumente, ci arăta cel mult cum a ajuns să desemneze aceeași denumire varietăți foarte diverse de-a lungul timpului și spațiilor geografice traversate.

La începutul Renașterii, în Europa, chitara cu patru perechi de corzi (corzile pereche fiind acordate la unison) era deja des utilizată de muzicieni, cea mai veche muzică scrisă anume pentru chitară datând din secolul al XVI-lea. Chitara cu cinci perechi de corzi a apărut în Italia, acordajul folosit fiind la, re, sol, si, mi, de la coarda groasă spre cea subțire, asemeni acordajului standard folosit în ziua de astăzi pentru primele cinci corzi (a șasea coardă este acordată la

aproximativ 82 Hz, nota mi, cu două octave mai jos decât prima coardă).

În acea perioadă, gâtul chitărelor avea rareori mai mult de opt taste (restul erau montate, ca și la chitara modernă, deasupra corpului), dar ulterior s-au construit chitare cu zece, douăsprezece și uneori mai multe taste libere. Italienii au condus mai departe dezvoltarea acestui instrument, în secolul al XVII-lea adăugând încă o pereche de corzi la cele cinci existente. Mai apoi, s-a renunțat la formatul corzilor pereche, rămânând doar cele șase corzi. Astfel, la începutul secolului al XIX-lea chitara era adusă aproximativ la forma ei actuală. Diferențele erau corpul încă mic și foarte îngustat în partea de mijloc.

Chitara clasică modernă a apărut în jurul anului 1850, când spaniolul Antonio Torres a modificat forma și proporțiile instrumentului, oferindu-i o acustică îmbunătățită, un ton deosebit de plăcut și, totodată, o structură rezistentă. Chitara clasică a lui Torres a devenit standard și de atunci până în ziua de azi a rămas neschimbată.

În paralel cu Torres, imigranții germani ajunși în Statele Unite ale Americii, pentru a obține un sunet mai puternic, respectiv un ton mai percusiv decât al chitarei clasice, au început să folosească corzi de oțel, care exercitau o presiune mai mare asupra gâtului și corpului chitarei. A fost găsită soluția la această problemă, structura interioară suferind unele modificări (era adoptată structura de susținere în forma literei X). Astfel apărea chitara western, ce a primit, prin retronimie, denumirea de „chitară acustică”.

Plasarea corectă a instrumentului constă în comoditatea și accesibilitatea cu ușurință a ajunge cu mâinile la toate detaliile părților instrumentului. Chitara ori ghitara este un instrument

muzical cu coarde ciupite. Ea are un gât lung, delimitat cu ajutorul tastelor (en. frets), și o cutie de rezonanță ale cărei ambele fețe sunt plane. În lateral, se formează „umerii” caracteristici, rotunzi, care dau corpului forma cifrei 8. Acordajul standard în cvarte perfecte (cu o singură excepție) aduce cu cel al instrumentelor din familia violei (viola da gamba, violine ș.a.).

Mulți chitariști, ce nu interpretează muzica clasică, plasează instrumentul pe piciorul drept, de exemplu: Interpreții de muzică „flamenco” și în general o bună parte din instrumentiști consideră ca poziția instrumentului pe piciorul drept este mai corectă. Alți chitariști fixează instrumentul în poziția „picior peste picior, pentru a ridica instrumentul, însă așa poziție nu este comodă și duce la dereglarea circulației sanguine.

În școlile de Arte și cele muzicale se studiază „chitara clasică” și noi profesorii, ce predăm această disciplină trebuie să ținem cont de aceasta.

Poziția clasică a elevului la instrument constă în amplasarea lui pe jumătate de scaun, ca și la majoritatea instrumentelor muzicale. Piciorul stâng este fixat pe un scaunel reglabil după înălțime (12-25 cm) în dependență de înălțimea elevului, așa ca genunchiul să formeze un unghi de aproximativ 90° și instrumentul să nu alunece de pe el. Deci, după cum ați înțeles instrumentul numit „chitara clasică” se amplasează pe piciorul stâng, paralel cu corpul elevului așa ca el ușor să vadă instrumentul și mâinile sale. Capul chitarei (parte a instrumentului) să fie puțin mai jos de nivelul capului interpretului, adică la nivelul umărului, cealaltă extremitate a instrumentului adică o parte a corpului se sprijină de piciorul drept a elevului.

Antebrațul mâinii drepte cu partea de mai jos a cotului elevului se fixează

ză pe corpul instrumentului și devine punct de sprijin pentru poneu. Degetele fac mișcări de ciupire a strunelor pentru a produce sunet muzical și nu se ating de corpul instrumentului.

Degetele mâinii drepte și strunele sunt privite de către elev prin spațiu format între corpul instrumentului și poneul mâinii. Degetul mare, arătător, mediu și inelar (p; i; m; a) se ating cu pernuțele de strunele 6,3,2 și 1 respectiv, degetul mare fiind ampla-

sat mai aproape de gâtul chitarei. Nici într-un caz nu trebuie să ne sprijinim cu poneul mâinii drepte pe corpul instrumentului sau corzi.

Încheietura poneul trebuie să fie dreaptă sau să fie îndoită puțin opus decii instrumentului.

Cele mai dese greșeli întâlnite la chitariști începători sunt: sprijinirea poneului de instrument și ridicarea umărului drept. Cu mâna stângă elevul apasă corzile pe tastă, degetul

mare este situat perpendicular și de partea cealaltă a gâtului instrumentului.

E important ca instrumentul să fie fixat stabil, ca elevului să-i fie comod să interpreteze lucrări muzicale de aceasta depinde măiestria lui artistică.

Poziția clasică corectă a instrumentului și elevului se studiază chiar de la primele lecții și se respectă pe tot parcursul programului de studiu a instrumentului.

Armonia mondială — ideal realizabil?...

(Un film impresionant, memorabil)

DUMITRU APETRI

Pe unde numai nu-l duce dragostea pe om. Pe subsemnatul îl ducea adesea în sala de cinema. Acolo, când se stinge lumina, genunchiul meu se lipea de al unei colege de facultate și, în acele momente, nu mi se furișă gândul spre alte plăceri. Cel puțin odată în trei zile o invitam pe aleasa domnișoară la cinema. Nu conta pe atunci tematica filmelor. Și iată că, din câteva zeci de filme, vizionate timp de vreun an, unul, intitulat „Prima zi de libertate”, îmi persistă mereu în memorie.

Subiectul filmului, în câteva cuvinte, e următorul: un individ, tatăl al vreo 5—6 copii, era mereu tachinat de consoarta sa că nu are și el, ca și vecinii lor, casă spațioasă, mașină de lux, mobilă modernă și multe alte attribute ce înlesnesc traiul omului și-i oferă satisfacții deosebite. Ca să-și mai răcorească din când în când sufletul, bietul bărbat ieșea seara în stradă pentru a comunica cu cine i se nimerea în cale. Într-o zi, observă el în stradă un grup de indivizi în mare gâlceavă, care începuseră să se îmbrâncească. Curios din fire și bonom de felul său, se apropie de ei cu gândul să se lămurească în situație, poate chiar să-i potolească și să-i împace. Dar, tocmai în acel moment, sosește poliția și îi arestează pe toți.

Nu mai țin minte dacă au urmat anchetări și acte de judecată, îmi amintesc doar faptul că necăjitul de om, s-a pomenit închis de unul singur într-o celulă a închisorii. Acolo, la un moment, a pronunțat un scurt monolog: iată, în sfârșit, a zis el, a sosit în viața mea răstimpul când, izolat de lume și lipsit de griji, voi putea să realizez tratatul despre armonia mondială la care visez de ani de zile.

Secvențele cinematografice care au urmat demonstau râvna cu care nevinovatul arestat s-a apucat de scris. În vâltoarea inspirației, uita sărmanul de sine și de mâncare. Străchițuța cu ciorbă ce i se aducea rămânea adeseori neatinsă pe gaura din zidul unde era pusă. Își amintea târziu de tot că nu a mâncat. Străjerii, tot uitându-se prin gaura respectivă și văzând cu ce viteză sporea teancul de hârtii scrise de acest reținut, își duceau degetul arătător la tâmplă, în semn că acesta și-a pierdut rațiunea. Barba îi crescuse până la brâu, iar manuscrisul atinsese o grosime impresionantă. Anume în această ipostază, a intervenit deznodământul subiectului ce fundamenta marea și nobila idee de armonie mondială.

De necrezut, dar au urmat secvențe neașteptate, șocante: autorul tratatului a aprins într-un colț al celei un

focșor și, tot rupând câte o filă din ponderabilul foliant, o băga în parașprînțară a focului. Când focșorul a mistuit și ultima pagină, pe ecranul cinematografului a apărut inscripția — Prima zi de libertate urmată, în aceeași clipă, de sintagma Finalul filmului.

Eu și adorata domnișoară am rămas în derută în ce privește mesajul filmului. Dar, după ce am însoțit-o până la căminul studentesc și ne-am despărțit, întorcându-mă de câteva ori cu gândul la denumirea filmului, mi-am dat seama că e o operă cinematografică de o înaltă forță sugestivă, una impresionantă și memorabilă. După câte îmi amintesc, era o producție poloneză.

Timp de șase decenii, iubite cititorule, tot încerc să aflu dacă ideea de armonie mondială, abordată de acel film, are vreo șansă de realizare, dar, până acum, doar concluzii triste mi s-a dat să aud. Spre exemplu: demențe ale cutezătorilor, aiureli, aspirații nostime, aberații, fantezii curate, intenții irealizabile și altele de aceeași coloratură semantică. Doar un singur individ, cuprins într-un moment de o somnolență toropitoare, a zis cu o jumătate de voce: ideea e măreață și nobilă, se prea poate, peste vreo mie de ani, să fie realizată. Se prea poate, deși...

AURICA MORARI, DIRECTOR BP „BOGDAN ISTRU”, PISTRUIENI

Preacurată-i fața pâinii

Pâine... Pământ... Plugar...
Cât de scumpe ne sunt aceste cuvinte!

E de datoria noastră să venim cu înțelegere și bucurie, cu roua sufletului acolo unde țăranii vin cu brațele și nesomnul, cu întreaga lui viață.

Simțim că e de datoria noastră să ne creștem și noi un spic în inimă — zis al recunoștinței.

Pâinea la noi în țară este sfântă, o masă oricât ar fi de îmbelșugată, fără pâine nu e completă.

Una dintre cele mai vechi tradiții strămoșești este întâmpinarea unui oaspete cu pâine și sare, un simbol al ospitalității.

Cu pâine și sare au fost întâmpinați oaspeții la activitatea cu genericul „Preacurată-i fața pâinii”, petrecută la Biblioteca Publică „Bogdan Istru” din satul Pistruieni, r. Telenești.

În luna lui cuptor plugarii strâng pâinea. Pentru a afla copiii mai multe lucruri despre procesul creșterii, recoltării grâului și ritualul pâinii la activitate au participat două generații: 1 — adulți și 2 — copii. S-a amenajat o expoziție de copturi, unde s-a vorbit despre ritualul pâinii la nuntă, înmormântare, la sărbătorile pascale, Crăciun etc.

Invitat la activitate a fost Pavel Morari, care a activat ca combainer 10 ani, care a povestit despre drumul pâinii de la semănat la recoltat.

Gospodinele au împărțit procesul de coacere a pâinii.

Copiii au venerat pâinea prin cântece, poezii, au înscenat povestea „Spicul”.

Toți au petrecut frumos timpul în ambianța plăcută din bibliotecă.

Colacul miresei

Pască tradițională

Crăciunea

Remember Ion Chitoroagă

Astăzi, de n-ar fi apus în stea, artistul plastic ION CHITOROAGĂ ar fi împlinit 82 de ani

(27.08.1940 — 14.10.2020)

La Mulți Ani de NEUITARE!

La Mulți Ani de NEMURIRE!

La Mulți Ani de POMENIRE!

Lumină Lină din Lumina Sufletului plin de CULOARE...

ION CHITOROAGĂ sau răzvrătirea culorilor...

Biografia unui artist se confundă cu aceea a propriei opere. Ea este absorbită, parcă, de povestea creației, amănuntele vieții se explică întru totul prin dorința artistului de a da materiei puterea să poarte un gând, un sentiment, o meditație.

Tablourile, lucrările de artă, în general, trebuie înțelese cu inima. Ori a înțelege cu inima nu este la îndemâna oricui. Trebuie să te fascineze ceva. Orice. Pictorul...culorile, ideile, formele, echilibrul sau dezechilibrul, puterea tabloului de a te scoate din lumea reală și de a te purta în spații imaginare, ... sau orice altceva.

Toată creația pictorului Ion Chitoroagă este inundată de lumină, culorile încep să alunece, să se învârtăscă... să nu-și mai găsească locul pe pânză. Culorile s-au răzvrătit de-a binelea și, prin urmare, în baia cromatică detaliile nu se mai pot distinge cu claritate...

Culorile țâșnesc cu o energie incredibilă, făcându-te prizonier în vâr-

tejul lor, acolo unde frumusețea universului așteaptă în fiecare secundă să se nască.

Albastrul inundă tablourile aducând liniște. E albastrul mării de după furtună, al valurilor ce nu s-au potolit cu totul...

Seninul culorilor din mai/aproape toate tablourile, în care predomină albastrul, reflecta de fapt seninătatea celui care, cândva, asociase CULOAREA cu LUMINA în sine.

La Van Gogh mă duce gândul...

Confesiuni

„Nu recunosc nimic în afara de Măria sa Natura. Lumina și Aerul sunt Hrana lui Dumnezeu. Libertatea luminii stârnește în aer vibrații cu mii de nuanțe coloristice. Atunci când ești în mijlocul naturii, vrei-nu vrei, te transformi într-un cristal care reflectă „lumină lină din lumină“... Pictura ce se face în atelier o consider o deșertăciune artistică, e ceva artificial, neînsușit. Este, dacă vreți, o pictură moartă! Numai studiul „a la prima“, improvisat din natură, aduce prospețime și culoare, multă, multă culoare“...(Ion Chitoroagă)

„Ochiul omului este o chestiune anatomică modelată de Dumnezeu cu atâta înțelepciune, pentru a duce informația mai întâi la creier. Plăcerile sensibilității urmează... Registrul ochiului uman include toate culorile. La margine stă — Violetul. Violetul provoacă cea mai sensibilă vibrație, cea mai inexplicabilă emoție. Nevoia de violet este specifică/caracteristică mai ales oamenilor spirituali, celor

care se află în căutarea transcendențialului. Dincolo de violet este ultravioletul, pe care ochiul omului nu-l vede. Misterul provoacă curiozitatea...“ (Ion Chitoroagă)

„Îmi place să schimb modul de activitate. Atunci când obosește mâna, rămâne trează urechea. În aceste clipe mă retrag în rugăciuni. Mai ales sub cupola bisericii, acolo unde se unesc undele sonore omenești cu cele dumnezeiești, formând o armonie spațială absolută. Rugăciunea și dangătul de clopot alungă energia negativă din noi, alungă întunericul din noi. Lumina, la rândul ei, le descompune și sufletul devine curat și receptiv la tot ce e frumos și sfânt.

Lectura... Toți suntem robii cărților și ai miturilor în care ne regăsim.“ (Ion Chitoroagă)

PS: Încă mai aud vocea lui sonoră și plină de blăjănătate...(avea CHITOROAGĂ un fel al său original de salut și adio (dar, mai ales, — la adio!): cânta recitaluri din diverse opere clasice...cam așa se încheiau vernisajele de la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși“, unde, odinioară, eram și eu angajată)...

Încă mai întrezăresc/deslușesc zâmbetul sincer deschis...

Și apoi OCHII, ochii LUI albaștri... ochi, în care s-au înghesuit/încăput, se pare, tot albastrul de Voroneț, Seninul cerului și Violetul transcendențialului, aducând Lumină și Culoare, provocând Senzație.

Lumină Lină din Lumina Sufletului plin de CULOARE...

Un interviu de **Raia ROGAC** cu primarul de Buzău **Constantin TOMA**

„Avem multe evenimente importante ce leagă Buzăul de Basarabia“

BREVIAR BIOGRAFIC

Născut la 1 februarie 1959 în comuna Țintești, județul Buzău, la 10 km de municipiul Buzău.

În 1984 a obținut licența de inginer în „Tehnologia Construcțiilor de Mașini”, absolvind Universitatea din Galați.

Din 1984 până în 1990 activează în calitate de inginer în industria de producere a tractoarelor și mașinilor agricole, în cel mai mare holding industrial de atunci, CITAMA Brașov (28 de firme, 200.000 de salariați), fiind avansat la conducerea unei secții cu 400 de oameni. Este căsătorit și are trei copii.

Din 1990 până în 2016, cu excepția perioadei 2000—2004, când a fost senator în Parlamentul României, a creat și a condus mai multe firme de producție și comerț în industria tratării apei și a agriculturii. Din anul 2000 devine membru al Partidului Social Democrat (PSD), iar din 2016 este ales din partea acestui partid primar al municipiului Buzău, ca din 27 septembrie 2020 să câștige alegerile pentru al doilea mandat de primar al Buzăului, cu cel mai mare scor din România — 78,06 de procente. După aceste alegeri devine și președinte executiv al Asociației Municipiilor din România, organizație ce cuprinde toate cele 103 municipii din România, inclusiv Bucureștiul, capitala României.

MOTTO:

„Învingând chiar și Parisul...”

Raia ROGAC: Domnule primar, aș vrea să realizăm în continuare o convorbire de suflet, căci anume așa au fost și seria de evenimente științifice și culturale, mai întâi la Chișinău, apoi la Buzău, cu participare considerabilă a sufleteștilor de pe ambele maluri ale Prutului. Dar la început aș vrea să faceți o ochire retrospectivă pe urmele copilăriei, știu că sunteți mândru de personalitățile din humă buzoiană, instalând plăci comemorative care indică acest lucru...

Constantin TOMA: Am avut o copilărie frumoasă, în marginea Câmpiei Bărașului, câmpie ce se întinde până la Dunăre, alături de mulți alți copii de țărani agricultori. Mi-a plăcut să lucrez pământul alături de părinții și bunicii mei și să am grijă de multe animale pe care le creșteam pe lângă casă.

R.R.: Din unele discuții cu locuitori ai Buzăului, am înțeles că vă caracterizează cel mai mult calitatea de bun gospodar, iubitor de știință și cultură, și nu în ultimul rând de oameni, indiferent de locul pe scara ierarhiilor. Ce misiune prioritară ați stabilit din start ca Buzăul să devină atrăgător pentru cei care sunt trăitori, dar și pentru cei care îl vizitează? Dar vreau să mai adaug un mic comentariu înainte de acest răspuns. Fiind la București, în troleibuz, am întrebat o doamnă cum să ajung la Gara de Nord, dânsa mi-a răspuns să nu-mi fac griji că se deplasează tot în acea direcție. Foarte ușor s-a legat o discuție între noi. Mi-a spus cu mândrie că este din Buzău, municipiu care în ultimul timp a devenit mai dezvoltat și mai curat. Am întrebat dacă se dă torează cumva acest lucru primarului actual și doamna (regret că n-am întrebat numele), a răspuns afirmativ că așa este și că primarul este un bun gospodar și se manifestă ca atare nu doar în interes personal, dar în primul rând al colectivității buzoiene.

C.T.: De la bun început ne-am propus, de comun acord cu echipa, să facem așa ca Buzăul să obțină tot mai multă atractivitate și competitivitate pentru locuitorii săi, investitori și vizitatori, astfel încât să devină unul din cele mai importante orașe din România. Am promovat în acest scop o viziune de dezvoltare a orașului, intitulată „Buzăul — oraș magnet până în 2030”. Au fost stabilite pentru aceasta 72 de obiective de îndeplinit, pe cei patru piloni de dezvoltare: economic, educațional, social și cultural.

În domeniul economic Buzăul are ca obiectiv să devină centrul național al economiei circulare, fiind singurul oraș care are deja o strategie

aprobată de Consiliul Local Municipal de tranziție de la economia linia-
ră la economia circulară. În 23 iunie
2021 Buzăul a obținut titlul de „Cel
mai bun brand de oraș din Europa”,
învingând în finală chiar și Parisul.

R.R.: Când ați auzit prima dată
de Basarabia și basarabeni, când
ați făcut prima vizită în Basarabia?
Organizarea și desfășurarea acestor
manifestări de amploare a necesitat
și o cunoaștere reciprocă prealabilă...

C.T.: De Basarabia am auzit de
când am început să înțeleg și să vor-
besc limba română, pentru că în casa
noastră am avut un erou, Toma Ale-
xandru, fratele bunicului meu, care a
murit ca soldat, în 7 februarie 1919,
pe malul Nistrului, apărându-și ca-
marazii și țara de trupele ruse bol-
șevizate. Am crescut în casă cu po-
vestea despre Toma Alexandru și așa
m-am trezit în timp că-i iubesc pe
basarabeni și Basarabia.

Prima vizită în Moldova de din-
colo de Prut am făcut-o prin anii
2000 și mi-au plăcut mult oamenii,
dar și locul!

R.R.: Alexandru Marghiloman,
prim-ministru al României, buzoian,
a fost în fruntea delegației la ședința
din 27 martie 1918 a Sfatului Țării,
unde la Chișinău majoritatea dele-
gaților, primii, au votat Marea Uni-
re. Recent, la Academia de Muzică,
Teatru și Arte Plastice (AMTAP), în
sala istorică s-a desfășurat o sesiune
de comunicări cu genericul „Alexan-
dru Marghiloman, artizan al Unirii
Basarabiei cu România — un destin
în istorie”, în organizarea căruia, de
rând cu Primăria Buzău, și-au dat

concursul Academia de Științe a Mol-
dovei (AȘM), Academia Oamenilor de
Știință din România (AOȘR), Univer-
sitatea de Stat din Moldova (USM),
Asociația Istoricilor „Alexandru
Moșanu” din Republica Moldova
(AIRM), Institutul European pentru
Cercetări Multidisciplinar (IECM) și
Centrul Cultural și Educațional „Ale-
xandru Marghiloman”(CCEB) din Bu-
zău. Despre aceasta am relatat și eu,
dar și alți reprezentanți mass-media.
Cum ați reușit să atrageți în delegație
cercetători din domeniul istoriei din
mai multe centre științifice ale Româ-
niei? Ați venit chiar și cu strănepoata
primului ministru al Unirii noastre
cu România, doamna Irina-Vlăduca
Marghiloman, vădit impresionată,
mergând pe urma pașilor imprimați
în istoria Basarabiei de străbunicul ei?

C.T.: De șase ani, de când sunt
primar, am pus mult accent pe edu-
cația, cultura și istoria buzoiană, cre-
ând o mulțime de evenimente care
au necesitat și apelul la mulți isto-
rici, inclusiv academicieni. Astfel, în
2018, de exemplu, municipiul Buzău
a avut cel mai complet și complex
proiect pentru sărbătorirea Centena-
rului Marii Uniri, unde am implicat
atât istorici, dar și artiști, inclusiv
din Basarabia.

În cadrul celor peste o sută de
evenimente realizate atunci, 25 au
fost despre Alexandru Marghilo-
man și istorica dată de 27 martie
1918. La unul din evenimente, des-
pre sărbătorirea încheierii Tratatului
de la Trianon, în 4 iunie 1920, i-am
avut în același timp și pe doamna
Irina Marghiloman, strănepoata lui

Alexandru Marghiloman, dar și pe
domnul Bogdan Cuza, strănepot al
lui Alexandru Ioan Cuza.

Ținerea sesiunii recente de comu-
nicări științifice cu titlul „Alexan-
dru Marghiloman, artizan al Unirii
Basarabiei cu România — un destin
în istorie”, desfășurat în sala de la
Academia de Muzică, Teatru și Arte
Plastice, unde s-au desfășurat lucră-
rile Sfatului Țării din 27 martie 1918,
a fost chiar un mare moment istoric,
pentru că este prima dată după 1940
când se vorbește oficial despre Mar-
ghiloman în Republica Moldova.

R.R.: Au urmat alte trei eveni-
mente, în premieră, de data aceasta
la Buzău. Mai întâi, la sediul Pri-
măriei gazdă, au fost semnate două
Acorduri de înfrățire cu raionul Ia-
loveni și municipiul Strășeni de către
domnul Mihail Silistraru, președin-
tele Consiliului Raional Ialovenii și
doamna Valentina Casian, primarul
municipiului Strășeni cu interlocuto-
rul meu, domnul primar Constantin
Toma, acorduri, care au fost votate
unanim în cadru solemn de toți cei
22 de consilieri buzoieni, adunați în
ședință. Un alt eveniment a fost cre-
area Teatrului Municipal Buzău, cu
numirea în funcție de prim director
temporar a directorului Teatrului
National „Mihai Eminescu” din Chi-
șinău, Petru Hadârcă...

C.T.: Înainte de aceste evenimen-
te, aș dori să amintesc despre altele,
importante, ce leagă Buzăul de Basa-
rabia. În 1994 Buzăul s-a înfrățit cu
Soroca, iar de când sunt primar am
reușit să realizăm împreună cu soro-
cenii mai multe acțiuni, una dintre

acestea fiind finanțarea execuției falezei din fața Cetății lui Ștefan cel Mare de pe Nistru. În 2018, ca răspuns la valul de declarații de Unire cu România a primarilor și președinților de raioane din Basarabia, am declarat Unirea Buzăului, prin Consiliul Local Municipal, cu Republica Moldova. Pentru a sărbători cei 100 de ani de la Unirea Basarabiei cu România, am invitat la Buzău primarii de localități din Republica Moldova, care declaraseră Unirea cu România! Au venit 117 primari și viceprimari din Basarabia, cu care am participat și la un festival unic de muzică populară „Din suflet românesc”, cu cei mai mari artiști din Basarabia și din întreaga Românie, transmis în 27 martie 2018 de Televiziunea Română, de TVR Moldova, de Radio România Actualități și de Radio Chișinău.

Semnarea Acordurilor de înfrățire cu domnul președinte al raionului Ialoveni, Mihail Silistraru și cu doamna primar al municipiului Strășeni Valentina Casian, continuă dorința noastră de a-i sprijini pe frații noștri din Basarabia pe multiple planuri și de a realiza împreună proiecte ce ne pot ajuta reciproc. Un proiect foarte important pentru noi este înființarea Teatrului Municipal Buzău „V. Maximilian” împreună cu actori și regizori ai Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, al cărui prim director va fi chiar domnul Petru Hadârcă, directorul general al reputatului teatru din capitala Moldovei.

R.R.: Pentru inaugurarea teatrului presupun că aveți deja un local adecvat prezentării spectacolelor?

C.T.: La început, piesele de teatru se vor juca într-o sală închiriată, urmând ca în câțiva ani să avem o clădire dedicată, construită de la zero.

R.R.: La unul din cele mai mari cinematografe din Buzău, într-o sală frumoasă, a fost prezentat filmul documentar „O scenă a memoriei — 100 de ani de Teatru Național la Chișinău”. În prim planul peliculei este actorul și regizorul Vitalie Rusu. La realizarea filmului au contribuit și actorii români Ion Caramitru, Constantin Dinulescu, iar de la Teatrul Național „Mihai Eminescu” actorii

Nicolae Darie, Iurie Negoită, Viorica Chircă, Ninela Caranfil și alții. Regizorul documentarului, Petru Hadârcă, a menționat că munca de cercetare întru realizarea acestuia a durat un deceniu întreg. Realizarea filmului documentar „O scenă a memoriei — 100 de ani de Teatru Național la Chișinău” a fost sprijinită și de Centrul Național al Cinematografiei din Republica Moldova. Comentariile de la sfârșitul filmului au fost dintre cele mai favorabile. Dumneavoastră cum l-ați apreciat? Anticipat, doresc și noului teatru din Buzău viață lungă și spectatori fideli.

C.T.: Filmul documentar „O scenă a memoriei — 100 de ani de Teatru Național la Chișinău” este cu siguranță și o istorie a Basarabiei, desfășurată între 1921 și 2021! Iar ceea ce au realizat domnii Petru Hadârcă, Vitalie Rusu și toată echipa lor minunată, va rămâne pentru totdeauna în istoria neamului românesc.

R.R.: În aceeași perioadă de desfășurare a celor trei evenimente despre care am menționat mai sus, în număr mare, trupa Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău a invadat Buzăul pentru a prezenta trei spectacole: „12 scaune”, „Dosarele Siberiei” și „Hamlet în sos picant”. Din discuții cu localnicii am înțeles că actorii de la Naționalul din Chișinău nu sunt la primul turneu, aceștia simțindu-se cu adevărat ca acasă...

C.T.: De mai mulți ani invităm acest teatru, cu adevărat românesc, să joace la Buzău, iar buzoienii apreciază mult, venind în număr mare la toate spectacolele jucate aici.

De altfel, grație valului de iubire pentru artă în sufletele buzoienilor, declanșat de Teatrul Național „Mihai Eminescu” de la Chișinău, i-am propus domnului Petru Hadârcă proiectul înființării unui teatru local, dar împreună cu mari artiști și regizori basarabeni.

R.R.: Dumneavoastră ați contribuit foarte mult la dezvoltarea și extinderea relațiilor de colaborare în plan internațional, totuși, cele mai apropiate vă sunt, cred, cele frățеști, câte parteneriate mai aveți?

C.T.: Avem mai multe proiecte internaționale, dar înfrățiri nu am

făcut decât cu orașe și raioane din Republica Moldova, pentru că nu dorim să facem doar turism, ci să ne sprijinim unii pe alții ca parteneri pentru a reuși să ne dezvoltăm comunitățile noastre.

R.R.: Și o ultimă întrebare provocatoare, provocare în sens pozitiv. Anul acesta Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu” din Chișinău împlinește 145 de ani, în luna octombrie curent care, pe lângă cele 18 filiale locale, are și nouă filiale-biblioteci de carte românească, fondate cu parteneri din diferite județe ale României, primele fiind în 1991 — Biblioteca „Transilvania”, având contribuția Bibliotecii „Octavian Goga” din Cluj, în frunte cu regretatul Traian Brad și în 1992 — Biblioteca „Onisifor Ghibu”, la fondarea căreia și-au adus din plin obolul regretatul fiu al patronului spiritual Octavian Ghibu și Florin Rotaru, fost director al Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu” din București. Și acum provocarea: cum credeți, ați putea susține, logistic și cu literatură, fondarea unei filiale buzoiene, a zecea la număr, alcătuită astfel, perifrazându-l pe Nicolae Iorga, „o salbă de aur” de biblioteci de carte românească la Chișinău?

C.T.: Buzăul a contribuit deja la crearea în Soroca a unei biblioteci de carte românească „Basarabia”, o filială a Bibliotecii „Vasile Voiculescu” din Buzău, care în anul Centenarului a sărbătorit 25 de ani de la înființare la Soroca, sărbătoare la care am participat personal.

Vom analiza propunerea, mai ales că B. P. Hașdeu a fost cel care a organizat și prima bibliotecă publică din orașul Buzău, în partea a doua a secolului al XIX-lea, chiar în clădirea liceului ce-i poartă numele acum — Colegiul Național „B. P. Hașdeu”.

Acest liceu a fost absolvit și de primul român ce a obținut Premiul Nobel în 1974, George Emil Palade.

R.R.: Mulțumesc mult pentru interviu și sper să mai avem prilej de convorbiri, succese și realizări palpabile pe toate cele patru paliere menționate la începutul discuției noastre. Vă doresc ca Buzăul să devină oraș magnet nu doar până în 2030, dar și dincolo de acest an!

Mihail Kogălniceanu:

Reflecții. Aprecieri

Despre adevăr

Acel ce se deosebește prin idei mai înalte, acel ce spune adevărul și vrea să arate vrednicia neamului, este prigonit, adus în deznădăjduire. Nu uitați că dreptatea și adevărul tot are să iasă la lumină.

Despre civilizație

Adevărata civilizație constă în iubirea patriei și a aproapelui, în respectul legilor... Oricare să fie propășirile omului în arte, în științe, în industrie, dacă el nu-și dobândește drepturile sale ca cetățean, civilizația nu este deplină.

Despre conștiință

O națiune care își are conștiința drepturilor sale trebuie să aibă și curajul de a se apăra, numai atunci este respectată. Fiecare cetățean să fie pus în pozițiunea de a avea conștiința drepturilor și îndatoririlor sale.

Despre libertate

Unde e responsabilitate e și libertate. Omul e autonom, e liber, independent, dar autonomia omului, libertatea și independența lui e supusă autonomiei statului.

Libertatea presei nu o iubim numai pentru noi, o iubim chiar și în contra noastră...

Despre națiune

Națiunile care se lasă a fi cucerite pe tărâmul economic, în curând vor fi cucerite și pe tărâmul politic. Naționalitatea română nu se cuvine să fie formată numai din elementul oltean, sau muntean, sau moldovean, ci din toate aceste trei elemente.

Despre patriotism

Patriotismul să predominască mai presus de orice altă considerațiune. Obștesc și adevărat patriotism poate să fie numai acolo unde patria

își tratează fiii cu deopotrivă dreptate și dragoste, supunându-i la aceleași îndatoriri și drepturi.

Mihail Kogălniceanu (1817—1891)

Mihail Kogălniceanu este un nume mare în istoria românilor, care cu greu ar putea fi descris în cuvinte. Marcheaza cultural și politic istoria României, activitatea sa întinzându-se pe aproape întregul secol XIX. Are o importanță vitală în modernizarea României și în Unirea de la 1859, dar și la Revoluția de la 1848. A fost avocat, istoric, publicist, ministru și om politic. Liberal convins, a influențat generații întregi de intelectuali și oameni politici.

Importanța sa în cadrul Revoluției sale de la 1848 este vitală, fiind unul dintre ideologi și autorul petiției „Dorintele partidei naționale din Moldova.” Înainte de izbucnirea revoluției colinda țările din Europa și încerca să prezinte situația românilor și dorința lor de unire.

Suspectat de autorități pentru activitatea sa revoluționară și datorită ideilor liberale, este exilat în urma încheierii momentului de la 1848, dar revine pe scena politică a României și influențează decisiv viitorul României.

Despre istorie

Să ne ținem de limbă, de istoria noastră, cum se ține un om în primejdie de a se îneca de prăjina ce i se aruncă spre scăpare. Căci istoria este măsura sau metrul prin care se

poate ști dacă un popor propășește sau dacă se înapoiază. Întrebați, dar, istoria și veți ști ce suntem, de unde venim și unde mergem.

Despre popor

Poporul este izvorul tuturor mișcărilor și isprăvilor, fără de care stăpânitorii n-ar fi nimica.

Inima poporului nu înșală niciodată.

Kogălniceanu, în literatura istorică a României, ... gioacă până la un punct rolul de Columb în privința geografică.

(Bogdan Petriceicu Hasdeu)

Om genial, cel mai mare conducător cultural și politic pe care l-au avut românii în epoca modernă.

(Nicolae Iorga)

Kogălniceanu a creat poporul românesc, fiindcă a ridicat un popor de sub tirania iobăgiei, a-i redat drepturile lui, a-i deschide drumul către cultură și independență înseamnă într-adevăr a-l crea.

(Traian Demetrescu)

Privit în diverse ipostaze, de îndrumător cultural și istoric, de om politic cumpătat..., Kogălniceanu apare cu o semnificație cu totul particulară: e cel dintâi creier românesc organizat în sens modern, care primește și elaborează problemele gândirii continentului din vremea lui pentru a le pune de acord cu interesele naționale.

(Octavian Goga)

Figură proeminentă a epocii sale, Mihail Kogălniceanu trece în veacul nostru cu tot ce are valoros, intrând în actualitate cu moștenirea sa vie și activă într-o perioadă de răscruce.

(Vasile Badiu)

Selecție: Dumitru PASAT

Unicul fiu al lui Ion Creangă

Părăsit de mamă și crescut doar de tată, începând cu vârsta de șase ani, băiatul lui Creangă a fost înscris la școala militară într-un moment de mare cumpănă din viața scriitorului. Ion Creangă, tocmai fusese dat afară din rândul clerului și din învățământ. Ca să supraviețuiască fusese nevoit să-și deschidă un debit de tutun în centrul Iașilor, debit ajuns să fie administrat, câțiva ani mai târziu, de fratele lui, Zahei.

Școala militară avea avantajul că era gratuită și promitea pentru micul Constantin o carieră profesională respectabilă, lipsită de grija zilei de mâine, în rândurile Armatei Române. Mult timp mai târziu, băiatul avea să povestească felul deloc democratic în care tatăl său hotărâse să-l înscrie aici: *Militar am fost pentru că așa a voit tata. (...) Era el cum era cu alții, dar cu de-ai lui, de-ai casei și de-alde mine mai ales, pleosc una peste gură! Și n-aveai cui te plânge, grevele nefiind încă inventate pe-atunci. Și-apoi, la drept vorbind, și mie îmi sfârâia inima după tesac și epoleți.*

Zgomotul armelor a continuat să-l seducă pe Constantin și dincolo de vârsta copilăriei, după ce se familiarizase bine cu educația militară. În timpul Războiului de Independență — când tatăl său scria basmul *Harap Alb* și suferea una dintre primele crize de epilepsie — Constantin a mers să lupte pe frontul româno-ruso-turc, fără să spună nimic acasă, deși era minor și nu putea hotărî înrolarea pentru el însuși. Aflând, într-un târziu, de inițiativa fiului său, speriat, Creangă a apelat la unul dintre prietenii săi de la Junimea, Petre Carp, care, intervenind pe lângă primul ministru Ion Brătianu, a reușit să-i demobilizeze băiatul.

Constantin Creangă a absolvit școala de ofițeri în 1879, cu gradul

Constantin Creangă (1860—1918)

de sublocotenent. Între 1883 și 1885, grație sprijinului acordat de tată, a ajuns să învețe la Viena și la Bruxelles, la Școala Superioară de Geniu și la Școala de Stat-Major. Pe vremea când încă era elev la București, Ioan Slavici îi urmărea îndeaproape situația școlară și primea aceste rânduri de la Ion Creangă: *Nu știu dacă Creangă al meu învață sau se lasă pe-o ureche.*

Pradă viselor întreaga tinerețe, Constantin avusese planuri de înscriere la Facultatea de Arhitectură din Viena, voia să breveteze dispozitive mecanice, se îndrăgostea până peste cap, se detașa cu ușurință de femeile pe care le iubea și avea, drept singură constantă a vieții sale labirintice, lipsa acută de bani.

Obişnuind să se plângă de avaria tatălui, în decembrie 1878, Con-

stantin l-a determinat pe Eminescu să-i scrie aceste rânduri lui Creangă: *Nu știu dacă ai cauze deosebite de nemulțămire împotriva lui fiu-tău, dar oricare ar fi acelea te rog să le treci cu vederea și să-i trimiți din când în când parale pentru trebuințele lui extraordinare.* E unica scrisoare care s-a păstrat dintre cele trimise de Mihai Eminescu lui Ion Creangă și ea vorbește despre tensiunea financiară dintre tată și fiu.

Deși adolescența lui Constantin a fost marcată de cereri disperate de bani, în momentul morții tatălui, fiul a dat dovadă de o generozitate pe care purtarea lui de până atunci nu o anticipase. A donat toate economiile găsite în casa povestitorului, 30.000 de lei, unui comitet editorial care s-a ocupat de publicarea primei ediții a operelor complete ale lui Ion Creangă — ale lui Ioan Creangă, mai precis — carte apărută în 1892.

Nora lui Ion Creangă era aromâncă. Când tatăl lui încă mai trăia, în 1884, uitând cu desăvârșire pasiunea pentru celelalte femei, Constantin s-a îndrăgostit de domnișoara Olga Pătru, o fată cu zece ani mai tânără decât el. Aceasta era fiica unor macedo-români care imigraseră din Salonic, trăiau în Brăila și ajunseseră să atingă prosperitatea datorită comerțului cu mărfuri coloniale care le soseau cu vapoarașul pe Dunăre. Căsătoria dintre cei doi s-a încheiat în 1886, când mireasa avea 16 ani, iar doi ani mai târziu, în 1888, a venit pe lume primul nepot al lui Ion Creangă, Letiția — născută în Italia, la Torino, și botezată după o prințesă a Casei de Savoia.

A fost singurul nepot pe care Creangă, murind în 1889, a apucat să-l vadă și să-l țină în brațe. Letiției i-au urmat Horia (n. 1892), Silvia (n. 1894) și Ion (n. 1898), alintat de familie Ionel.

Fost-am la un bal pe-o Coastă

ANDA-CRISTINA VAHNOVAN

Să știți că balul din povestea Cenușăresei a existat și în realitate. În varianta mai modernă și da, fără faza cu dovleacul, ci cu iahtul...

Am ajuns primăvara trecută la unul dintre acestea dintr-o norocoasă coincidență, invitată fiind, cu familia la ziua unui englez foarte bogat. Și nu doar prin firmele pe care le deține, ci mai ales prin respectul și bunătatea pe care o emană. Dovadă mi-au servit numărul imens de oameni care au venit din diferite colțuri ale lumii pe Coasta de Azur pentru a-l omagia, din discursurile și mesajele video pe care le-au trimis prietenii acestuia de pe tot mapamondul, care conțineau felicitări dar mai ales mulțumiri. Inclusiv de la fostele neveste și amante, care, o parte au fost și ele prezente la eveniment. Nu se poate așa ceva? Ba da, am văzut-o cu ochii mei. Știe omul ce știe dacă a reușit să le împacă pe toate. Și pe cei 10 copii ai lui în total, care s-au jucat frumos laolaltă cu nepoții împreună, fără urmă de ceartă. Așadar, omul putea fi invidiat și la acest capitol.

Cu toții îi mulțumeau pentru ajutor, pentru implicare în diverse probleme personale — de sănătate, de viață și de ajutor financiar. Cel mai emoționant moment a fost, însă, filmulețul difuzat în care copiii cu dizabilități, de la casa de orfani pe care o finanțează, îi trimiteau mesaje, care cum putea — dansând, exprimând o inimioară, sau cântându-i un cântecel. Pentru că și de acești copilași englezul are grija. Să nu le lipsească nimic. Să fie îngrijiți bine și să îi aducă la vila lui din Saint-Tropez în fiecare vară, ca aceștia să se

întreze de la aerul sărat de mare.

Am avut ce vedea dar mai ales ce învăța. Inițial, am pornit acest text pentru a prezenta o altă realitate, la care muritorii de rând, așa ca mine, nu au acces. Iar eu, norocoasă fiind, am considerat că trebuie să descriu

cum e să mergi la un bal de oameni avuți cu tot luxul și confortul simțit și savurat acolo. Cu hotel de 1000 de euro pe noapte achitat de omagiat pentru toți invitații lui și acele trei zile de ședere, două de cocktail și una de eveniment, în care a simțit nevoia să stea alături de prieteni, angajați și parteneri, cu tot cu familiile acestora, insistând să aducem și copiii neparat cu noi. Pentru că ideea de familie este una esențială în acest mediu. Cu iaht și mașini puse la dispoziție pentru toți. Cu angajați

de la circ pentru a ne distra copiii 3 zile și supraveghetori la piscină, echipamente și jucării pentru toate vârstele, pentru a elibera părinții de griji suplimentare. Cu acei șlapi roșii oferiți pentru toate invitatele, cărora le vor obosi picioarele la un moment dat și vor dori să se descâlce. Cu acele 3 bone pe care le-a adus din Londra cu el, și cărora le-a cusut rochiile roșii, cum cerea dress-codul tuturor invitatelor, pentru a se simți și ele bine la eveniment (apropo, una era din R. Moldova și mi-a confirmat calitățile deosebite ale acestui om). Dar ce am simțit vis-a-vis de acest eveniment mi-a întors vectorul textului la 180 de grade. Către suflet.

Și atunci, celelalte detalii, legate de mașini și vile, cadourile din galeriile britanice, rochiile văzute doar prin reviste și poșetele de prin vitrinele brandurilor mari, mâncărurile cu foie gras, vinurile deosebite, obiecte de artă unice, a căror mare amator este gazda, și celelalte, despre care am vrut să scriu inițial, mi-au părut lipsite de importanță. Și nici acele două rochii de designer renumit care „s-au întâlnit”, culmea la aceeași masă și au „acrit” seara uneia dintre invitate nu au mai contat. La plecare, am lăsat pe scările aceluia palat nu, nu pantoful (șlapul roșu) ci sensul distorsionat al termenului „bogăție”.

Am revenit din acel paradis cu o mare lecție. Am înțeles că atunci când ai, indiferent cât, ești mai bogat oferind. Pentru că după noi, pe acest pământ, nu va rămâne decât un dans, o inimioară sau un cântecel...

Îți mulțumim, Michael și la mulți ani!

Ilarion Ciobanu,
actor de teatru și cinema